

Akraba Evliliği ve Genetik Hastalıkları

Toplumda zaman zaman muhtelif organları arızalı, zeka bakımından geri çocuklara rastlanmaktadır. Bu çocukların sakat doğmalarının sebeplerinden birisi de akraba evliliğidir. Eski Mısır ve İnkalarda çok yakın akraba evlilikleri asalet ve hükümlürlüğün devamı için zaruri görülmüştü. Onlarda soyluluğu sürdürebilmek için bu tek ve en emin yoldu ve kral kanı ancak kral kanı ile karışabilirdi (!). İngiliz Kraliyet ailesindeki hemofili (kanama hastalığı) bile saf ve asil soy gibi bir sebebe bağlanmak istenmişti (1) .

Memleketimizde Doğu, Kuzey, Kuzeydoğu, İç ve Güneydoğu Anadolu da akraba evliliği sık görülmektedir (2,3).

Kromozomlar üzerinde karakterleri tayin eden genler anne ve babadan gelme olup, karşılıklı olarak yer alırlar. Aynı karaktere (boy, renk vs.) farklı tesirler gösteren genleri taşıyan (heterozigot) fertler, bir hastalık genini vücutlarında tezahür etmeyen bir şekilde çekinik olarak taşıyalar dahi evlendikleri zaman hastalığın ortaya çıkma ihtimali yükselir. Misal olarak verebileceğimiz albinizmde (deride renk maddesinin meydana gelmemesi, kısmî veya bütün olarak kılların beyaz olması) akrabalık nisbeti % 50 kadar yüksek bulunmuştur (4) .

Irsî hastalıklar, anne, baba sağlıklı görünmesine rağmen çocuklarda aynı hastalığın tezahürü olarak bilinir. Bugün bilinen üçbinden fazla genetik hastalığın büyük çoğunluğu geri zekalılık ile birlikte dir. Umumiyetle milyonda bir görülen bir hastalığın ortaya çıkma ihtimali akraba evliliklerinde 62,5 defa daha fazla olur (5) .

Akrabaların bulunduğu bir bölgede, mesela köyde, bir genetik hastalık bulunsun. Beş altı kuşak öncesi olan evlilikler tekrarlana tekrarlana gen bakımından birbirine yakınlık artmıştır. Bu sebeple o bölgedeki kişilerin uzaktan evlenmeleri tercihe şayan olmalıdır.

Akraba evlenmelerinin tehlikesi ve bu ailelerde sağırılığın sıklığına 19. yüzyılda Dr. Boudin dikkati çekmiştir. Çekinik karakterli hastalık genlerini taşıyan hastaların ailelerinde akrabalık derecesinin yüksek oluşu akraba evliliklerinde eşlerin hastalık geni için heterozigot olacağı ihtimaliyle açıklanabilir. Eşler bu genleri ortak atalarından almışlardır. Stevenson ve Cheesman sağır doğan veya altı yaşından önce sağır olan çocuklardan 288'inin ailesini incelediğinde, 36 ailede akrabalık bulmuştur (6) .

Sjögren ve Larson akraba evliliği neticesi zeka geriliği riskinin fazla olduğunu vurgulamaktadır (7) . Kulman'a göre akrabalık bağlan arttıkça şizofreni riski de artmaktadır (8) .

Cantez ve arkadaşları zeka geriliği, sağırılık ve damar anomalisi durumlarının birlikte seyrettiği ve yakın akrabalık sonucu olan bir hastalığı yayınlamışlardır (9).

Şunu da belirtelim ki, genetik olarak herhangi bir hastalık geni taşımayan akrabalar arasındaki evlilikte irsî hastalıklara rastlanmadığı için böyle akrabaların birbiriyle evlenmesinde bir mahzur görülmemektedir (*).

Yukarıda anlatmaya çalıştığımız ilmî hakikatler, "Yakın akrabalarla evlenmeyin, zira çocuk zayıf olur" ifadesi ile Yüce Rehber (s.a.v.) tarafından 14 asır önce ifade edilmiştir.

"Babalarınızın evlendikleri kadınlarla evlenmeyin... Sizlere, analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeşlerinizin kızları, kız kardeşlerinizin kızları, sizi emziren süt anneleriniz, süt kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle gerdeğe girdiğiniz kadınlarınızın yanında kalan üvey kızlarınız, öz oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak suretiyle evlenmek haram kılındı" (Nisa 4/22–23).

(*) İlk insanlar arasındaki yakın akraba evlilikleri de buna göre izah edilebilir. Çünkü ilk yaratılan insanlar genetik olarak çok kararlı ve çevrenin zararlı tesirleriyle bozulmamış olduğundan irsi hastalıklar görülmemiştir.

LİTERATÜR

- 1- Saylı, B.S.(Prof Dr.): Temel Medikal Genetik 1976, s:383
- 2- Başaran N.: Anadolu'nun Genetik Yapısı Üzerine Çalışmalar 2 Diyarbakır Tıp Fak. Derg . 1:593, 1972
- 3- Başaran, N.: Anadolu'nun Genetik Yapısı Üzerine Çalışmalar. Diyarbakır Tıp Fak. Derg. 2:589, 1973
- 4- Herskovvitz, I.H.: Genetics, 1982
- 5- Cenani Asım (Prof. Dr.): Aile ve Çocuk (seminer konferansları), 1983 s:26
- 6- Jean Frezal: Otozomal Resesif Kalıtım, Pediatrik Genetik, 1976 s:42
- 7- Sjögren, J. and Larson, Acta, Psychidtet Neurol p: 103, 1949.
- 8- Özeydin, S. (Prof.Dr.) Psikiyatri, 1984 s:86
- 9- Cantez, T.: Sağırılık ve Zeka Geriliği ile Kombine Konjental Jeneralize. Flebektazi.